

N:o 56.

Af Herr Grefve **E. Sparre:** *Angående låneunderstöd af statsmedel för anläggande af en jernväg från Borås genom Ås' och Kinds härad i Elfsborgs län.*

I den mån jernvägsanläggningarne inom riket utsträckas blir bristen deraf för de orter, som icke kommit i åtnjutande af denna mäktiga häfstång för industriens utveckling, allt mera känbar. Bland de delar af landet, som ännu befinna sig i denna kategori, intaga södra delen af Elfsborgs län eller det stora Kinds härad, med en befolkning som numera närmar sig till 40,000, samt angränsande Mo, Tveta och en del af Vestbo härad af Jönköpings län ett framstående rum. Denna vidsträckta ort med en mager jordmån, men med betydlig tillgång dels på skog, dels på malm från angränsande Tabergs bergslag, som förser flera i orten varande jernverksanläggningar och den der bedrifna industri med råämnen, skulle med afseende jemväl på befolkningens företagsamhet och idoghet vara mäktig af en stor utveckling, om denna icke tillbakahölles genom den fullkomliga bristen på kommunikationer. Det var saknaden häraf och ortens aflägsenhet ifrån de stora kommunikationslederna, som tvang dess invånare att begifva sig ut, för att genom kringresande i landet afsätta alstren af den näringsflit, för hvilken ortens befolkning från urminnes tider gjort sig känd. Förändrade tidsförhållanden och den allt mer spridda landthandeln hafva småningom undanträngt dessa kringresande handlande, men derigenom har också afsättningen af ortens industri- och

slöjdalster försvårats och derigenom näringslivet förqväfts. De dugligaste och mest företagsamme bland befolkningen, inseende omöjligheten att, i saknad af tidsenliga kommunikationer, utveckla sin industri, hafva dels börjat se sig om efter andra dermed gynnade orter inom landet, dels i massor utflyttat till Amerika, qvarlemnande de mindre företagsamme eller de mindre bemedlade, hvilka till följd af de förres utflyttning bringas i fullkomligt armod. Det är obestriddigen en pligt för samhället att motarbeta denna utflyttning, hvarigenom orten allt mera utarmas; men detta kan endast ske genom undanrödjande af de hinder för näringslivets utveckling, som förefinnas i bristande kommunikation. Omgifven af höga, från norr till söder framgående bergåsar, är nemligen orten afstängd från de jernvägar, som på ett afstånd af 3 till 4 mil framgå på sidorna om densamma.

Flera försök hafva tid efter annan gjorts att afhjelpa denna brist. Ett sådant förslag att kanalisera den genom orten gående Ätra-ån föll med afseende derå, att vattentillgången i densamma ej ansågs tillräcklig att vid i framtiden befarad vattenminskning uppehålla seglationen.

Ett annat förslag att genom anläggande af en jernväg från Tenhult till Göteborg bereda orten den efterlängtade kommunikationsleden har också måst öfvergifvas i följd af ofvan angifna naturförhållanden, enär genombrytandet af de höga bergåsarne kräfde en öfverdrifven anläggningskostnad.

Den enda utväg att bereda orten en, icke allenast för dess utveckling, men för dess bestånd oundgänglig kommunikationsled är således att från Borås anlägga en jernväg genom Ås' och Kinds härad till trakten af Hillareds kyrka, hvarst vägen skulle utgrena sig, åt ena sidan till södra ändan af sjön Åsunden, för att träffa en från Limareds bruk dit anlagd liten jernväg och vidare framdeles fortsättas genom Mo och en del af Östbo härad till Halmstad—Jönköpingsbanan vid Götaström i Tveta härad, och å den andra sidan genom Kinds härad öfver Svenljunga till Mölnby i samma härad för att framdeles fortsättas till lämplig punkt på Halmstadsbanan.

Undersökning af denna jernvägssträckning från Borås dels till Limaredsbanan, dels till Mölnby är redan verkställd, hvarvid enligt upprättadt kostnadsförslag kostnaden beräknats till 1,700,000 kronor, och bolag bildadt med en teckningssumma af en tredjedel af detta belopp.

Man har med afsigt stannat här för att icke nu ställa alltför stora anspråk på bidrag af statsverket; men har genom okulär besigtning för-

vissat sig om att hinder ej möter för jernvägens utsträckning till Småland, der intresset därför är lifligt.

Det är med anledning häraf jag såsom ordförande i styrelsen för nämnda bolag tillåter mig hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att med ett låneunderstöd till två tredjedelar af den ofvan omnämnda beräknade kostnadssumman, d. v. s. med 1,133,000 kronor, befördra anläggandet af en jernväg från Borås genom Ås' och Kinds härad, dels till sjön Asundens södra ända och den der mötande Limareds jernväg, dels till södra delen af Kinds härad vid Mölnby, der flera sammanstötande vägar från Vestergötland och Småland bilda en, under afbidan af vägens fortsättning, tills vidare lämplig slutpunkt.

Om remiss till Stats-Utskottet hemställes.

Stockholm den 27 Januari 1881.

Eric Sparre.